

Veel gestelde vragen over het Duurzaam praktijknetwerk akkerbouw (Q&A)

Er wordt door een kwartiermaker gewerkt aan een nieuw duurzaam praktijknetwerk voor de akkerbouw. Op 15 december jl. is daar ook een Webinar over georganiseerd. Het betreft een nieuw netwerk ten behoeve van de akkerbouw in Nederland. In de afgelopen periode en tijdens het Webinar zijn vragen gesteld en opmerkingen gemaakt. Onderstaand wordt door middel van een Q&A op de algemene vragen en opmerkingen ingegaan.

1. Wat is ook alweer de opdracht van de kwartiermaker?

Voor de opdracht wordt verwezen naar de Kamerbrief van de Minister van LNV dd. 18 mei 2020 met als bijlage het rapport van de verkenner¹. De minister verwijst naar de belangrijkste aanbeveling uit de verkenning. Deze is om in een nieuw op te richten praktijknetwerk een slimme verbinding tot stand te brengen tussen de wens van de voormalig Veldleeuweriktelers om te werken aan duurzaamheid met hun regionale ondernemersgroepen en de wens van de sector, de overheid en het onderzoek om te komen tot een hoogwaardig praktijknetwerk van akkerbouwers als onderdeel van de totale kennisinfrastructuur. De kwartiermaker is gevraagd verder vorm te geven aan de organisatie van een dergelijk netwerk. Dit dient te gebeuren in afstemming met het voormalige Veldleeuwerik netwerk. De opdracht voor deze kwartiermaker is in gezamenlijkheid met BO Akkerbouw vastgesteld.

2. Komt er een Veldleeuwerik 2.0?

Neen. De opdracht aan de kwartiermaker is niet het oprichten van een netwerk zoals Veldleeuwerik. Er is geen sprake van een doorstart die leidt tot Veldleeuwerik 2.0. De opdracht is om een hoogwaardig praktijknetwerk in te richten als onderdeel van de totale kennisinfrastructuur. Dit netwerk staat open voor alle akkerbouwers. De voormalige groepen van Veldleeuwerik kunnen zich bij dit nieuwe netwerk aansluiten. Mede daarom heeft de minister besloten vooruitlopend het tot stand komen van het nieuwe netwerk de huidige ondernemersgroepen van het voormalige Veldleeuwerik netwerk tijdelijk financieel te ondersteunen. Dit in samenwerking met BO Akkerbouw, voor de periode tot het nieuwe praktijknetwerk operationeel is. Akkerbouwers en ondernemersgroepen die geen onderdeel waren van Veldleeuwerik kunnen zich ook aansluiten bij het netwerk, maar kunnen geen aanspraak maken op de overbruggingsregeling.

3. Waarin verschilt dit voorstel van het voormalige Veldleeuwerik?

Veldleeuwerik had een duurzaamheidssystematiek met verschillende indicatoren en probeerde dit d.m.v. certificering te verwaarden. Dit systeem bleek niet houdbaar te zijn omdat goede verwaarding lastig gebleken is. De duurzaamheidssystematiek van Veldleeuwerik wordt dan ook niet behouden. Partijen zien wel meerwaarde om de ondernemersgroepen te behouden. Modernisering van de werkwijze van de oorspronkelijke werksystematiek is echter wel noodzakelijk om deelname aan het netwerk interessant te houden.

4. Waarom is het netwerk nodig?

Het netwerk is nodig omdat er vanuit akkerbouwers zelf, maar ook vanuit de sector, overheid en onderzoek, behoefte is aan een praktijknetwerk om innovaties op het gebied van duurzaamheid te testen en er vervolgens ook kennisdeling plaats vindt.

---

¹ De Kamerbrief van de minister van LNV is te vinden via de link: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/05/18/kamerbrief-over-resultaten-verkenning-stichting-veldleeuwerik>

Dit omdat de sector zelf graag vooruit wil en omdat er veel wet- en regelgeving op de akkerbouwers afkomt op het terrein van bodemgezondheid, biodiversiteit, waterkwaliteit, gewasbescherming, kringlooplandbouw, klimaatadaptatie en energietransitie. Uit onderzoek en ervaring blijkt steeds dat akkerbouwers graag leren met en van andere akkerbouwers. Een praktijknetwerk heeft een duidelijke toegevoegde waarde naast o.a. het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek, artikelen in vakbladen, presentaties in het land en digitale kennisverspreiding (waaronde webinars). Door de groepen met enthousiaste akkerbouwers te ondersteunen kan er kennis en ervaring worden opgedaan die toepasbaar is in de hele sector.

5. Wat is het doel van het netwerk?

Het doel is om akkerbouwers in het praktijknetwerk, maar ook tussen de praktijknetwerken, door middel van kennisontwikkeling en kennisdeling te faciliteren in het verder verduurzamen van hun bedrijf op het gebied van bodemgezondheid, biodiversiteit, water(kwaliteit), gewasbescherming, klimaatadaptatie, kringlooplandbouw en energietransitie.

Doordat akkerbouwers zelf bezig zijn met het verduurzamen van hun bedrijf op de door hun zelf gekozen thema's én deze kennis met elkaar delen, draagt dit ook bij aan het verduurzamen van de akkerbouw en daarmee ook een duurzame landbouw. Daarnaast is het de bedoeling dat kennis en ervaringen van deelnemende akkerbouwers worden betrokken bij het programma Onderzoek en Innovatie van BO Akkerbouw.

Het netwerk past binnen ambities van de sector en de overheid die onder meer zijn vormgegeven in het Actieplan Plantgezondheid, het Uitvoeringsprogramma Toekomstvisie Gewasbescherming 2030, het Nationaal Programma Landbouwbodems en het realisatieplan Visie LNV ('kringlooplandbouw'). In al deze visies spelen nieuwe ontwikkelingen een belangrijke rol die ook in de praktijk geïmplementeerd moeten worden en wordt een rol gezien voor praktijknetwerken. Dit netwerk draagt daarmee bij aan de uitvoering van voorliggende plannen en visies.

Momenteel is kennisontwikkeling en kennisdeling in de akkerbouw vaak gefragmenteerd. Projecten en ondernemersgroepen werken nu vaak niet gericht aan het delen van projectresultaten. Het praktijknetwerk gaat hier verandering in brengen.

6. Wie bepaalt wat een ondernemersgroep gaat doen?

Een belangrijk uitgangspunt is dat de leden van de groep zelf bepalen met welke thema's ze aan de slag gaan, welke activiteiten ze hiervoor organiseren en hoe ze willen worden begeleid. De gekozen thema's en activiteiten kunnen per groep verschillend zijn, omdat de ondernemersgroepen zelf hun agenda met relevante thema's bepalen en het gebied waar de akkerbouwers hun bedrijven gevestigd hebben verschillend is. Door de ondernemersgroepen wordt bij de thema's waar mogelijk een inhoudelijk deskundige uitgenodigd of gaan de telers (bij elkaar) op praktijkbezoek.

Een groep kan ervoor kiezen mee te doen aan projecten en pilots. Groepen die participeren in projecten en pilots worden extra en intensief begeleid en gefaciliteerd. Dit wordt gefinancierd uit de projectbegrotingen en van toepassing zijnde regelingen, zoals SABE en het programma Kennis op Maat van de Topsector Agro & Food.

7. Hoe kan het Centraal Loket de groepen daarbij helpen?

Het centraal loket fungeert als aanspreekpunt voor de ondernemersgroepen. Het loket kan de groepen helpen bij het vinden van een goede begeleider, het vinden van inleiders en het aanvragen van subsidies (bijvoorbeeld SABE). Het loket kan groepen koppelen aan een pilot en begeleiden dat er over de uitvoering goede afspraken worden gemaakt. Anderzijds is het centrale loket ook het aanspreekpunt voor ketenpartijen, kennisinstellingen, standsorganisaties en overheden die bepaalde kennisvragen hebben.

Het centrale loket kan bemiddelen en uitzoeken of er akkerbouwers met de kennisvragen aan de gang willen. Tevens kan het centrale loket ondernemersgroepen helpen om een goed projectplan op te stellen en vervolgens het project professioneel (laten) uit te voeren.

8. Wat is de rol van regio coördinatoren?

Het voormalige Veldleeuwewerk beschikte over regio coördinatoren die tot taak hadden de ondernemersgroepen te begeleiden. In het nieuwe praktijknetwerk bepalen de groepen zelf hoe ze willen worden begeleid. Dit wordt niet langer centraal geregeld. De functie van regio coördinator in het nieuwe netwerk komt dan ook te vervallen. Dat laat onverlet dat een groep ervoor kan kiezen zich te laten begeleiden door een externe adviseur. Het centrale loket kan helpen deze te vinden. Voor de financiering kan een beroep worden gedaan op SABE.

9. Kunnen alle akkerbouwers zich aansluiten bij het netwerk?

Ja, het netwerk staat open voor alle groepen van akkerbouwers die werken aan duurzaamheid. Dit kunnen ook voormalige groepen van VL-telers zijn.

10. Hebben akkerbouwers daadwerkelijk het voortouw binnen het netwerk?

Ja. Uitgangspunt is een netwerk van en voor de akkerbouwers. Alleen groepen van akkerbouwers kunnen zich bij het netwerk aansluiten. Het netwerk wordt bestuurd door een stuurgroep waarin uitsluitend akkerbouwers stemrecht hebben.

11. Wat is de rol van andere stakeholders zoals ketenpartijen?

De ambitie is dat het nieuwe netwerk het vertrouwen heeft van andere stakeholders (bijvoorbeeld kennisinstellingen en ketenpartijen) en dat binnen het netwerk wordt samengewerkt met kennisinstellingen, projectuitvoerders, ketenpartijen en opdrachtgevers. Ondernemersgroepen kunnen er ook voor kiezen om zich te laten begeleiden door adviseurs van kennisinstellingen en ketenpartijen.

12. Hoe verhoudt de betrokkenheid van ketenpartijen zich tot het uitgangspunt dat de positie van de akkerbouwer leidend is?

Ketenpartijen zijn in hun rol van toeleverancier en/of afnemer een belangrijke bron van informatie voor de teler en telers hechten veel waarde aan de adviezen van de adviseurs van deze partijen. Het is dus zeer voorstelbaar dat ondernemersgroepen ervoor kiezen zich te laten begeleiden en ondersteunen door adviseurs van ketenpartijen dan wel de experts van toeleveranciers uitnodigen om hun inbreng op de groepsbijeenkomsten te leveren. Als actieve erfbetreders en met kwalitatief hoogstaande adviseurs, kunnen toeleveranciers een belangrijke rol spelen om toegevoegde waarde te leveren in de netwerken. Op dit moment kan daarbij echter geen beroep worden gedaan op de faciliteiten van SABE. Wel is het mogelijk groepen met behulp van SABE zich laten ondersteunen door een ongebonden adviseur, die op zijn beurt afhankelijk van het onderwerp experts van toeleveranciers inschakelt.

13. Wie gaat dit betalen?

Het is de bedoeling dat het ministerie van LNV en BO Akkerbouw zorgen voor de basisfinanciering. Op te starten projecten, trajecten en onderzoeken dienen te zorgen voor de eigen financiering voor projectuitvoering, vergoedingen voor telers deelname en risico's en de benodigde ondersteuning. Ondernemersgroepen die alleen onderling kennis delen, dienen zelf voor de eigen financiering te zorgen bijvoorbeeld door een eigen bijdrage van de telers.

14. Hoe verhoudt het netwerk zich tot andere initiatieven zoals het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer?

Als er bij dergelijke initiatieven behoefte is aan samenwerking met groepen akkerbouwers, kan een beroep worden gedaan op het netwerk. Vanuit het netwerk wordt dan een groep akkerbouwers gezocht die willen meewerken aan een pilot o.i.d. Ook kunnen groepen akkerbouwers die betrokken zijn bij een bepaald initiatief zich aansluiten bij het netwerk. Er kan dan gebruik worden gemaakt van de faciliteiten van het netwerk, bijvoorbeeld op het vlak van kennisdeling. Kortom, we streven naar samenwerking.

15. Wat is precies de rol van BO Akkerbouw en de rol van Stimuland?

BO Akkerbouw is beleidsverantwoordelijk en heeft Stimuland gevraagd een aantal uitvoerende taken op zich te nemen.

Het netwerk wordt ondergebracht bij BO Akkerbouw. BO Akkerbouw is als brancheorganisatie vertegenwoordiger van alle betrokkenen aan bedrijfsleven zijde (uitgangsmateriaal, teelt, handel en verwerking). Daarnaast heeft BO rechtspersoonlijkheid en kan namens het netwerk verplichtingen aangaan. Het is belangrijk dat de akkerbouwers zelf de agenda van het netwerk bepalen. Daarom wordt de besturing van het netwerk in handen gelegd van een Stuurgroep, die op basis van een grote mate van zelfstandigheid haar werk doet. De leden met stemrecht zijn akkerbouwers. Het idee is één vertegenwoordiger uit elk teeltgebied (Noordelijke klei, Veenkoloniën, Polders, Zuidwestelijke klei en zand/löss). De ondernemersgroepen doen de voordracht en de benoeming vindt plaats door het bestuur van de BO. Andere stakeholders worden betrokken bij het netwerk via een raad van advies.

Stimuland is gevraagd om de uitvoerende werkzaamheden vanuit het Centrale Loket te organiseren (zie ook vraag 7).

16. Hoe ziet het vervolg eruit en wanneer is het netwerk operationeel?

De kwartiermaker werkt aan een voorstel dat nu nog wordt besproken met betrokken partijen. Daarna wordt de definitieve versie naar partijen gestuurd met de vraag of ze willen meedoen. Als er bekend is wie willen meedoen, biedt de kwartiermaker het definitieve plan aan het Ministerie van LNV en BO Akkerbouw aan. De kwartiermaker verwacht dit uiterlijk 1 maart te kunnen doen. Het is vervolgens aan BO Akkerbouw om ervoor te zorgen dat het netwerk operationeel wordt. We verwachten dat dat na de zomer van 2021 is.

17. Wilt u op de hoogte blijven over het nieuwe praktijknetwerk of uw ondernemersgroep aanmelden om te gaan participeren in het netwerk?

Neem dan contact op met Linda Baarslag (kenniscoördinator van het duurzaam praktijknetwerk akkerbouw), via lbaarslag@stimuland.nl of 06 - 82 16 14 93. U kunt zich bij haar ook aanmelden voor toezending van een voortgangsbericht, dat periodiek wordt rondgestuurd.